

در تولید (ناترازی در سیستم عرضه و تقاضا)، ناترازی در سیستم بانکی، ناترازی در سرمایه گذاری، ناترازی در رشد اقتصادی و غیره تعدادی از ناترازی هایی است که در این نوع اقتصادها ظهور و بروز پیدا می کند. هنگامی که با این ناترازی ها مواجه می شویم اقتصاد دچار تزلزل و شکست می شود. در نتیجه رشد و شکوفایی را شاهد نخواهیم بود. از سوی دیگر ناهنجاری های اقتصادی و اجتماعی مانند تورم، بیکاری، فقر، کاهش تولید، کاهش درآمدها، فساد و مسائلی مانند مهاجرت به وجود می آید. البته که ناترازی های پنج گانه اقتصادی در ایران و مشکلات و تبعات آن شدت و ضعف های متفاوتی دارد که در این زمینه قنبری می گوید: «اگر اقتصاد به سمت دولتی شدن حرکت کند و بخش خصوصی وجود نداشته باشد یا نقش کم رنگی در اقتصاد داشته باشد، این ناترازی ها شدیدتر می شود.»

به گفته این استاد دانشگاه: «مهم ترین ناترازی که امروز اقتصاد کشور با آن دست و پنجه نرم می کند، ناترازی در تولید و ناترازی در عرضه و تقاضاست که نتیجه آن نیز به وجود آمدن تورم است. منظور از ناترازی در عرضه و تقاضا این است که در شرایطی که تعادلی در دو سوی تولید وجود نداشته باشد یعنی در وضعیتی که عرضه و تقاضا یا هزینه و تولید یا هر دو این موارد در تعادل با یکدیگر قرار نگیرند، شاهد شکاف در حوزه تولید خواهیم بود و اقتصاد کشور نیز به انحراف کشیده می شود. در نهایت مشکلاتی مانند تورم، بیکاری، رکود، رکود تورمی و غیره در کشور به وجود خواهد آمد.»

حاصل چنین مشکلاتی در هر کشوری، تضعیف اقتصاد و انحراف آن و فاصله گرفتن از شکوفایی و رشد هدف گذاری شده است. در این میان هر قدر شدت این مشکلات بیشتر شود، فاصله بیشتری بین اقتصاد و اهداف برنامه ریزی شده شکل می گیرد. هر قدر بتوانیم این مشکلات را حل کنیم و به سمت بهبود شرایط حرکت کنیم، به هدف های تعریف شده که همان رشد و شکوفایی اقتصادی است، نزدیک تر شده ایم.

او در عین حال تأکید می کند: «البته منابع دیگری برای رفع ناترازی بودجه در کشور وجود دارد، اما اساس آن در حال حاضر مالیات است. از همه مهم تر این که مالیات باید بازخورد مثبت پیدا کند. بدین معنی که با افزایش تولید مالیات افزایش یابد که در این زمینه باید به دنبال دخالت و نقش آفرینی بخش خصوصی باشیم.»

جانشین رئیس سازمان برنامه و بودجه اینچنین توضیح می دهد: «ایران سهم پایینی در مالیات ستانی دارد. البته پیشرفت هایی در حوزه مالیات در سال های اخیر اتفاق افتاده ولی باید به این نکته توجه کرد که ظرفیت های بالقوه بسیار بیشتری در این حوزه وجود دارد. سازمان امور مالیاتی به عنوان یک دستگاه حاکمیتی باید تقویت شود و آن را صاحب سیستم کنیم. در این زمینه سهم مالیات در ترکیه از تولید ناخالص داخلی ۱۹ درصد بوده که این عدد در ایران حدود شش درصد است. شاید این مسئله مطرح شود که ایران کشوری نفت خیز است. باید گفت نیروی به عنوان یکی از تولید کنندگان نفت در دنیا صندوقی دارد که بیش از هزار میلیارد دلار ذخیره دارد، اما وضعیت صندوق توسعه در ایران به گونه دیگری است. از سوی دیگر سهم مالیات از تولید ناخالص داخلی در نیروی ۳۳ درصد است.»

■ راه چاره ناترازی ها

کاهش بی ثباتی اقتصادی، برنامه کنترل تورم، کاهش کسری بودجه، اصلاح نظام بانکی، کاهش سیاست های کج دارومریز ارزی و کاهش بی ثباتی در سیاست گذاری اقتصادی راهکارهایی است که از نظر کارشناسان اقتصادی می تواند مشکلات ناترازی در کشور را برطرف کند. در این میان برخی اساتید دانشگاه و اقتصاددانان افزایش سرمایه گذاری بخش خصوصی، کاهش قیمت گذاری دولتی، کاهش تسهیلات تکلیفی بانک ها، تسهیل انتقال فناوری، سرمایه گذاری خارجی و حذف عوامل خروج سرمایه را راه خروج از این بحران های پنج گانه می دانند.

علی قنبری، استاد دانشگاه و اقتصاددان معتقد است: «ناترازی هایی مانند ناترازی